

Leidraad kerkordelijke naam van gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland

Een **leidraad** voor de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland, klassicale vergaderingen en hun scribae
van: Team LRP en bureau Juridische Zaken van de dienstenorganisatie
juni 2023

I. Inleiding

In het gewone kerkelijk leven van onze gemeenten komen allerlei namen en aanduidingen voor van deze gemeenten, en meestal zijn zij voor alle betrokkenen volkomen duidelijk. Als in die praktijk iemand aangeeft dat hij behoort tot 'wijk 1 van de hervormde gemeente', of tot de 'Ichthuskerk' begrijpt meestal iedereen wat hij bedoelt.

Dit geldt echter niet altijd en overal: soms moeten we preciezer zijn.

De gemeenten van de Protestantse Kerk krijgen steeds meer te maken met regelgeving die leidt tot bijvoorbeeld registratie in het ANBI-register, bij de Belastingdienst en de Kamer van Koophandel.

Daarbij worden gegevens van de kerk en overheidsdiensten aan elkaar gekoppeld.

Een kerkordelijk juiste tenaamstelling van gemeenten van onze kerk is wezenlijk, juist omdat de gemeenten en de dienstenorganisatie beide contacten met de overheid over genoemde registraties hebben.

Er mogen geen misverstanden ontstaan doordat een gemeente onder verschillende namen bekend is.

In deze notitie willen wij duidelijkheid geven over de kerkordelijke juiste tenaamstelling.

II. De kerkorde

De belangrijkste aanwijzing voor de naam van de gemeenten van onze kerk is te vinden in ord. 2-4-1:

Elke gemeente heeft haar door de kerk vastgestelde grenzen en wordt aangeduid als respectievelijk de Protestantse gemeente te ....., de Hervormde gemeente te ....., de Gereformeerde kerk te ....., de Evangelisch-Lutherse gemeente te ....., waar nodig met een bijzondere aanduiding om haar kerkordelijk, postaal en in het rechtsverkeer te onderscheiden van de andere plaatselijke gemeente(n).

III. Uitwerking

Wat hier staat kan schematisch als volgt worden weergegeven:

De officiële (= kerkordelijke) * naam van een gemeente is opgebouwd uit (max.) vier elementen			
1	2	3	4
Type	Eventueel: toevoeging	te	Plaats of geografisch aangeduid geheel
Protestantse gemeente, Hervormde gemeente, enz.	van bijzondere aard, Ichthus, Noorderkerk, enz.	te	burgerlijke gemeente of woonplaats, evt. twee of meer woonplaatsen, evt. geografisch aangeduid geheel.

*) In het spraakgebruik gaat het vaak over de 'officiële' naam. Daarmee bedoelen we in deze context: de naam volgens de kerkorde.

toelichting schema:

1. Type:

Met 'type' gemeente bedoelen we de vier mogelijkheden die er zijn in onze kerk: een Protestantse gemeente, een Evangelisch-Lutherse gemeente, een Gereformeerde kerk of een Hervormde gemeente. Let daarbij op het gebruik van hoofdletter en kleine letter, in de officiële naam hoort het precies zo te zijn.

Andere typeringen zijn in de officiële naam niet mogelijk.

Hierna zullen we nog bespreken, dat er in de dagelijkse praktijk meer mogelijk is, nu gaat het over de officiële naam.

2. Toevoeging (tweede volzin ord. 2-4-1)

Ord. 2-4-1 zegt dat een **bijzondere aanduiding** aan de naam wordt toegevoegd, als dat nodig is om een gemeente kerkordelijk, postaal en in het rechtsverkeer te onderscheiden van de andere plaatselijke gemeente(n)

Toevoegingen in de officiële naam zijn alleen aan de orde in één van de hieronder beschreven situaties.

a) Is er op hetzelfde grondgebied sprake van meerdere gemeenten van hetzelfde type (niet zijnde van bijzondere aard, zie 2b), dan is een toevoeging nodig, om de gemeenten van elkaar te kunnen onderscheiden. Zo'n toevoeging wordt toegepast bij 'de tweede / volgende gemeente'. Ook kunnen alle gemeenten van hetzelfde type op hetzelfde grondgebied een toevoeging krijgen voor "te" (bijvoorbeeld Protestantse gemeente Crosspoint te Nieuw-Vennep, Protestantse gemeente De Rank te Nieuw-Vennep, Protestantse gemeente Witte Kerk te Nieuw-Vennep).

b) In ord. 2-5-5 gaat het over de vorming van gemeenten van bijzondere aard.

In ord. 2-5-5 wordt niet met zoveel woorden gezegd, dat de aanduiding 'van bijzondere aard' in de naam moet zijn opgenomen.

Het kan wel -LRP kent diverse voorbeelden- en dan is daarmee meteen voldaan aan ord. 2-4-1, tweede volzin (dan is er naast bijvoorbeeld de 'Hervormde gemeente te <plaatsnaam>' een 'Hervormde gemeente *van bijzondere aard* te <plaatsnaam>').

Om de gemeente van bijzondere aard te onderscheiden kan er ook een andere toevoeging gebruikt worden (bijvoorbeeld: 'Hervormde gemeente **Eben Haëzer te** <plaatsnaam>') en in LRP wordt ook een combinatie aangetroffen (bijvoorbeeld: 'Hervormde gemeente **van bijzondere aard Rehoboth te** <plaatsnaam>').
> Hoewel dit laatste dubbelop is, is het akkoord.

3. Tussenvoegsel 'te'

Het tussenvoegsel is volgens ord. 2-4-1 verplicht onderdeel van de naam en mag daarom in officiële documenten niet ontbreken.

In de dagelijkse gemeente-praktijk (zie Patroon en Praktijk) kan "te" weggelaten worden.

4. Plaatsnaam

Rond het element 'plaatsnaam' komt veel variatie voor.

Om hierover zinvol te kunnen spreken geven we eerst een definitie.

Een '**plaats**' kan zijn een '**burgerlijke gemeente**' of een onderdeel daarvan, dat een eigen naam heeft. Zo'n onderdeel wordt aangeduid met het begrip '**woonplaats**'.

4.1. De eerste mogelijkheid is nu, dat achter 'te' de burgerlijke gemeente wordt vermeld.

Hierop bestaat een variatie, bijvoorbeeld in grote steden.

Grote steden kunnen meerdere kerkelijke gemeenten omvatten, elk met een eigen grondgebied. Dan is het te weinig onderscheidend om (alleen) de burgerlijke gemeente te vermelden en kan gebruik gemaakt worden van een nadere geografische aanduiding.

Voorbeelden hiervan zijn te vinden in Rotterdam, zoals Protestantse gemeente te Rotterdam-Noordrand, ... te Rotterdam-Zuid, ... te Rotterdam-Kralingen, .. te Rotterdam-IJsselmonde, etc.

(Sommige van deze toevoegingen kunnen aangeduid worden als 'woonplaats', of waren dit ooit, andere zijn meer 'wijken').

In de notariële akte staat achter deze officiële naam in dit voorbeeld waarschijnlijk nog "gevestigd te Rotterdam".

4.2. Als de burgerlijke gemeente meerdere woonplaatsen omvat (meestal doordat oorspronkelijk zelfstandige burgerlijke gemeenten de status 'woonplaats' hebben gekregen binnen een door fusie ontstaan grotere nieuwe burgerlijke gemeente), staat achter 'te' de **woonplaats**.

Gemeentelijke herindelingen kunnen ervoor zorgen dat de naam van een gemeente niet meer overeenkomt met de naam van de burgerlijke gemeente. Bijvoorbeeld: in de naam van de Protestantse gemeente te Huissen was was 'Huissen' ooit een zelfstandige burgerlijke gemeente, maar deze valt inmiddels onder de burgerlijke gemeente Lingewaard. In het jaarboek staat deze gemeente als Protestantse gemeente te Huissen, de notaris zal schrijven Protestantse gemeente te Huissen, gevestigd te Lingewaard.

4.3. Indien de kerkelijke gemeenten gaan fuseren zullen er achter "te" twee of meer namen opgenomen kunnen worden.

In theorie zouden dat de namen van twee of meer burgerlijke gemeenten kunnen zijn. Dit is echter niet waarschijnlijk, omdat burgerlijke gemeenten in de praktijk een groter grondgebied hebben dan een kerkelijke gemeente.

In de praktijk zal het gaan om de combinatie van twee of meer **woonplaatsen**, of eventueel van een **burgerlijke gemeente en een woonplaats**.

4.4. Dan is er nog de variatie, dat door fusies van meerdere kerkelijke gemeenten een opsomming van alle betrokken gemeenten in de naam niet meer praktisch is, en er behoefte is aan een 'geografisch aangeduid geheel', bijvoorbeeld 'Maas Heuvelland'. Dit is toegestaan, mits deze aanduiding voldoende onderscheidend is.

Moet dit 'geografisch aangeduid geheel' nu geplaatst worden achter 'te' (op de plaats waar normaal gesproken de diverse woonplaatsen zouden staan)? of daarvoor, als een soort toevoeging (die eigenlijk niet is toegestaan- zie hiervoor sub 2)? Maar wat komt er dan achter 'te'?

Omdat hierover in de praktijk nogal verschillend wordt gedacht en het vraagstuk aan de hand van ord. 2-4-1 niet heel precies is te beantwoorden, hebben wij de volgende beleidslijn vastgesteld:

- de gemeente mag *kiezen* tussen:

De [type] gemeente (eventueel: TOEVOEGING) **te** GEOGRAFISCH AANGEDUID GEHEEL *of*

De [type] gemeente (eventueel: TOEVOEGING¹) GEOGRAFISCH AANGEDUID GEHEEL **te** PLAATSNAAM.

Die keuze wordt vervolgens consequent gevolgd.

Als gezegd: de naam moet wel voldoende onderscheidend zijn. Indien de nieuwe gemeente de naam zou willen hanteren van een *bestaande* gebiedsnaam (waarbij het gebied weer niet een burgerlijke gemeente is, maar een groter geheel) en in dat gebied ook andere gemeenten van de PKN zijn, zou deze naam wel eens verwarrend kunnen zijn, omdat andere gemeenten kunnen zeggen: wij zijn ook gemeente te ... (het bedoelde gebied).

IV. *Patroon en praktijk*

Net zo goed als niet iedereen in het dagelijks leven met zijn voltallige geboortenamen wordt aangesproken, kan er in de praktijk (website, kerkblad, logo, plaatselijke kranten) uiteraard soepel omgegaan worden met de naam van een gemeente.

Belangrijk is wel dat de gemeente ervoor waakt dat duidelijk blijft wat haar identiteit is.

Daarbij moet de naam onderscheidend zijn van andere kerkelijke gemeenten.

Het is ook mogelijk dat in LRP, naast de officiële gemeentenaam, een niet-officiële naam wordt vastgelegd als aanschrijfname. Deze wordt door LRP gebruikt bij bv. het afdrukken van de gemeentenaam op toezeggingsformulieren.

Dit gezegd zijnde benadrukken wij, dat in officiële stukken de officiële naam gebruikt moet worden.

Dat is bijvoorbeeld bij de **fusie** (voorheen: 'vereniging', nu 'samengaan') van gemeenten.

In de officiële documenten (besluit van de kerkenraden, goedkeuring classicale vergadering, publicatie, notariële akte) moet dan consequent de juiste naam worden gehanteerd, ter voorkoming van verwarring.

---

¹ Of bij een dergelijke naam ook nog een toevoeging nodig zou kunnen zijn lijkt onwaarschijnlijk, maar het is voor de volledigheid vermeld.

Let op dat in de besluiten niet alleen de naam van de fuserende gemeenten wordt genoemd, maar ook de naam van gemeente die daaruit ontstaat! En conform deze Leidraad.

Hetzelfde geldt voor het jaarboek.

V. Hulp bij moeilijke gevallen

Als medewerkers van de dienstenorganisatie (LRP, bureau Juridische zaken) bemerken wij dat het bovenstaande niet altijd duidelijk is, en het is in sommige gevallen ook niet eenvoudig.

En dan kan het gebeuren dat er een naam in een notariële akte terecht komt, en daarmee soms in het kadaster, die niet overeenkomt met de officiële naam. Of dat de Kamer van Koophandel vragen stelt over de identiteit van een gemeente bij het aanmaken van een KvK-nummer. En zo meer.

Om in een zo vroeg mogelijk stadium tot de door de kerkelijke gemeente gewenste én kerkordelijk juiste naam te komen wordt de naam van een nieuwe (of aangemerkte) gemeente langs de volgende weg vastgesteld:

1. Voordat het besluit tot aanmerking / samengaan (en daarmee het voorstel over het grondgebied en de naam van de gemeente) naar de classis gaat, bepalen de gemeenten op basis van de Leidraad de gewenste naam.
2. Zij leggen deze naam voor aan bureau JuZa (p/a lrp-kso@protestantsekerk.nl).
3. Bureau JuZa voert een kerkordelijke toetsing op de voorgestelde naam uit en bericht de gemeente (cc. de classis / LRP) over het resultaat daarvan in de vorm van een akkoordverklaring of één of meerdere alternatieve / kerkordelijk correcte namen.
4. De gemeente neemt in het besluit / het voorstel als genoemd onder (1) de door JuZa geaccordeerde naam over
5. De classis controleert of de gemeentenaam spoort met het onder (3) ontvangen bericht van JuZa.

Als laatste punt noemen wij:

6. Ten behoeve van de verdere correcte verwerking en vastlegging gaarne het getekend Classisbesluit + JUZAbesluit **uploaden / toesturen aan KSO** (p/a lrp-kso@protestantsekerk.nl).

Dit laatste wordt nog wel eens vergeten, maar dan kan de nieuwe, correcte naam niet in de registratie opgenomen worden.